

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มภาระงานและพื้นฐานอาชีพของครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เขตการศึกษา 8

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร

1.1 ประชากรและตัวอย่างประชากรที่ออกแบบสอบถาม

1.1.1 ประชากรคือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เขตการศึกษา 8 จำนวน 162 คน

1.1.2 ตัวอย่างประชากรคือ ครูผู้สอนกลุ่มภาระงานและพื้นฐานอาชีพของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เขตการศึกษา 8 จำนวน 324 คน

1.2 ตัวอย่างประชากรที่ให้สัมภาษณ์

1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เขตการศึกษา 8 จังหวัดละ 1 คน รวม 8 คน

1.2.2 ครูผู้สอนกลุ่มภาระงานและพื้นฐานอาชีพของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาเขตชนบท เขตการศึกษา 8 จังหวัดละ 1 คน รวม 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามจำนวน 2 ชุด สำหรับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนกลุ่มภาระงานและพื้นฐานอาชีพ และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำนวน 1 ชุด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนการใช้หลักสูตรแก่ครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของ ผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดทั่วไปของผู้บริหาร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการสนับสนุนการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการสนับสนุนการใช้หลักสูตร

2.2 แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เพื่อสอบถาม เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของโรงเรียนในโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดทั่วไปของครูผู้สอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรของครูผู้สอน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรของครูผู้สอน

2.3 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ใน ด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดสภาพและปัจจัยต่างๆ เพื่อการใช้หลักสูตร และการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และโรงเรียนส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยทาง ไปรษณีย์ โดยใช้เวลาในการรอแบบสอบถามส่งคืน 45 วัน ได้รับแบบสอบถามคืนดังนี้ แบบสอบ ตามสำหรับผู้บริหารได้รับคืนร้อยละ 87.03 แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนได้รับคืนร้อยละ 86.72 ส่วนแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอน ผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดย การแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละนำเสนอเป็นความเรียง

แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบเลือกตอบ ตามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางและความเรียง

แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตร นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาคิดน้ำหนัก ของปัญหา นำเสนอเป็นตารางและความเรียง

ส่วนที่เป็นข้อ เสนอแนะ นำมารวบรวมสรุปแล้วเสนอเป็นความเรียง
แบบสัมภาษณ์ นำมารวบรวมสรุปเสนอเป็นความเรียง
ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของผู้บริหารและแบบสัมภาษณ์ นำมาอภิปรายเสริม
ข้อมูลที่ได้จากครูผู้สอน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหาร

ผู้บริหารร้อยละ 96.5 เป็นชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี มีประสบการณ์ใน
การทำงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป ผู้บริหารร้อยละ 74.50 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและมี
ตำแหน่งเป็นครูใหญ่ ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารร้อยละ 80.85 พักอยู่นอก
บริเวณโรงเรียน ผู้บริหารร้อยละ 97.2 ตอบว่าได้รับการคัดเลือกให้โรงเรียนเข้าร่วมโครง-
การ กศ.พช. และเข้าร่วมโครงการมานาน 1-2 ปี

ตอนที่ 2 การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้กับครู

1. ด้านการเตรียมบุคลากร ก่อนเริ่มดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ผู้บริหาร
ร้อยละ 84.4 ใต้ประชุมคณะครู และประชุมร่วมกับกรรมการศึกษาเพื่อชี้แจง แนะนำ ทำความ
เข้าใจ เรื่องต่างๆ เกี่ยวกับโครงการ กศ.พช.

ผู้บริหารร้อยละ 75.9 มีการให้ความรู้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยการให้ศึกษา
ด้วยตัวเอง และให้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช.

2. ด้านการประสานงาน ผู้บริหารร้อยละ 83 ประสานงานกับผู้นำท้องถิ่น
ผู้บริหารร้อยละ 77.3 ประสานงานกับสำนักงานสาธารณสุข ผู้บริหารร้อยละ 66.7 ประสาน
งานกับกรมการส่งเสริมการเกษตร มีผู้บริหารเพียงร้อยละ 8.5 ที่ได้ประสานงานกับกรมอาชีว-
ศึกษา

3. การสนับสนุนด้านสื่อการเรียนการสอน การจัดสรรงบประมาณที่ได้รับจาก
โครงการ กศ.พช. ผู้บริหารร้อยละ 53.6 จัดให้กับการจัดหาวัสดุดำเนินงาน ผู้บริหารร้อยละ
35 จัดให้กับการจัดหาเครื่องมือฝึกวิชาชีพ และผู้บริหารร้อยละ 31.4 จัดให้กับการจัดหาวัสดุ
ฝึกวิชาชีพ

สื่อการเรียนการสอนที่โครงการ กศ.พช. จัดให้โรงเรียนไว้บริการครู
ผู้สอน ผู้บริหารร้อยละ 71.6 ตอบว่าเป็นพันธุ์กล้าต้นไม้ ผู้บริหารร้อยละ 39 ตอบว่าเป็นพันธุ์
สัตว์ นอกจากนี้สื่อที่ได้รับจากโครงการ กศ.พช. แล้ว ทางโรงเรียนยังผลิตขึ้นใช้เองภายใน
โรงเรียนคือ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิต และแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นรับผิดชอบการผลิต
โดยเฉพาะ

4. ด้านการจัดเอกสารหลักสูตร เอกสารที่โรงเรียนจัดเตรียมเพื่อให้ครูได้ใช้
ผู้บริหารร้อยละ 97.9 ตอบว่าเป็นหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ผู้บริหารร้อยละ
96.5 ตอบว่าเป็นคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโครงการ กศ.พช. และผู้บริหาร
ร้อยละ 85.8 ตอบว่าเป็นวารสารต่าง ๆ ของโครงการ กศ.พช.

เอกสารเพื่อการใช้หลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำเป็นแนวทางในการจัดการ
เรียนการสอนให้แก่ครู ผู้บริหารร้อยละ 93.6 ตอบว่าเป็นแผนการสอน ผู้บริหารร้อยละ 86.5
ตอบว่าเป็นกำหนดการสอน และผู้บริหารร้อยละ 80.9 ตอบว่าเป็นบันทึกการสอน

5. ด้านการใช้สถานที่ในการสอนและฝึกปฏิบัติ ผู้บริหารได้จัดเตรียมสถานที่
เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน โดยผู้บริหารร้อยละ 95 เตรียมการปรับปรุงสถานที่เพื่อ
เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน และผู้บริหารร้อยละ 85 เตรียมห้องเก็บรักษาเครื่องมือ
เครื่องใช้อุปกรณ์การฝึกวิชาชีพ

เกณฑ์ของโรงเรียนในการจัดห้องฝึกปฏิบัติงาน ผู้บริหารร้อยละ 79.4
จัดให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนการสอน ผู้บริหารร้อยละ 78.7 จัดให้มีความเหมาะสมกับ
ผู้เรียน และผู้บริหารร้อยละ 78 จัดให้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของคู่มือการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนของโครงการ กศ.พช.

6. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียน ผู้บริหารร้อยละ 87.3
มีการสนับสนุนให้จัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ส่วนผู้ที่กำหนดกิจกรรม ผู้บริหารร้อยละ
66.7 ตอบว่าเป็นคณะทำงานของโครงการ กศ.พช. ในโรงเรียน และผู้บริหารร้อยละ 51.4
ตอบว่าเป็นผู้บริหารโรงเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารร้อยละ 50.4 ตอบว่าโรงเรียน
เลือกสอนวิชาภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และผู้บริหารร้อยละ 49.6 ตอบว่าโรงเรียน
เลือกสอนงานอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต ในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ เกณฑ์ในการพิจารณา

เลือกสอนงานอาชีพต่าง ๆ ของโรงเรียน ผู้บริหารร้อยละ 45.4 ตอบว่า เลือกตามความต้องการของชุมชน ผู้บริหารร้อยละ 39 ตอบว่าเลือกตามความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ และผู้บริหารร้อยละ 38.3 ตอบว่าเลือกตามความพร้อมของบุคลากร ส่วนการจัดสอนวิชาอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตและวิชาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ให้ครูคนเดียวกันเป็นผู้สอน

ผลที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต ในเวลาที่เพิ่มขึ้นอีก 200 ชั่วโมงต่อปีการศึกษา ผู้บริหารร้อยละ 44.7 ตอบว่านักเรียนมีพื้นฐานที่จะประกอบอาชีพตามที่ตนเองสนใจได้ และนักเรียนมีความรักและสนใจในงานที่ทำมากขึ้น

ตอนที่ 3 ปัญหาการส่งเสริมการใช้หลักสูตรของผู้บริหาร

ปัญหาการส่งเสริมการใช้หลักสูตรที่ผู้บริหารประสบเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยที่เป็นปัญหาน้อยไปจนถึงค่าเฉลี่ยที่เป็นปัญหามากขึ้น ดังนี้ การเตรียมบุคลากร บริเวณอาคารสถานที่ เอกสารหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน การเปิดสอนวิชาอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ โดยทั่วไปแล้วเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย แต่ด้านบริเวณอาคารสถานที่ในเรื่องงบประมาณที่ได้รับในการปรับปรุงสถานที่ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($X=2.65$)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูผู้สอน

ครูร้อยละ 55.5 เป็นชาย และร้อยละ 44.5 เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ถึงร้อยละ 60.1 มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป ครูร้อยละ 68.7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่พักของครูร้อยละ 73.3 อยู่นอกบริเวณโรงเรียน ครูร้อยละ 59.1 สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เพราะเป็นครูประจำชั้นต้องสอนทุกวิชา

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับโครงการ กศ.พช. ครูร้อยละ 48.4 ได้รับความอบรม 1 ครั้ง ครูร้อยละ 19.6 ได้ศึกษาดูงาน 1 ครั้ง และครูร้อยละ 10.7 ได้ร่วมการสัมมนา 1 ครั้ง

ตอนที่ 2 สภาพการใช้หลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของครู

1. ด้านการเตรียมตัวของครูสอน ครูร้อยละ 85 ได้ศึกษาเอกสารหลักสูตรต่าง ๆ ก่อนเปิดภาคเรียน เอกสารส่วนใหญ่ที่ครูร้อยละ 70.3 ได้ศึกษาเป็นเอกสารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ครูร้อยละ 65.9 เป็นคู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของโครงการ กศ.พช. และครูร้อยละ 65.9 ศึกษาจากวารสารต่าง ๆ ของโครงการ กศ.พช.

ครูร้อยละ 79 มีการหาความรู้ความชำนาญในงานอาชีพตามความต้องการของชุมชน วิธีการหาความรู้ความชำนาญ ครูร้อยละ 55.4 ใช้วิธีปฏิบัติตามขั้นตอนของใบงาน ใบเนาะความรู้ที่มีอยู่ในแผนการสอน และครูร้อยละ 43.2 ศึกษาจากชุดการสอนวิชาชีพของโครงการ กศ.พช.

2. ด้านการใช้สื่อการสอน สื่อการสอนของโครงการ กศ.พช. ครูร้อยละ 91.1 ใช้เครื่องมือฝึกวิชาชีพ โดยร้อยละ 82.7 จะใช้ในงานเกษตร ครูร้อยละ 87.5 บอกว่าสื่อการสอนไม่เพียงพอกับความต้องการ วิธีการแก้ไขของครูร้อยละ 67.3 บอกว่าให้เด็กจัดทำมาจากบ้าน ร้อยละ 45.3 บอกว่าคัดแปลงจากสิ่งที่มีอยู่มาใช้ และครูร้อยละ 43.5 ผลิตรายละเอียดขึ้นใช้เองภายในโรงเรียน วิธีการที่ผลิต ครูร้อยละ 45.3 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิต

ครูร้อยละ 94.3 มีการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน สิ่งที่ครูร้อยละ 86.3 นำมาใช้ เป็นวัสดุที่มีในท้องถิ่น ครูร้อยละ 58.4 ใ้ใช้วิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้

การจัดเก็บบำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่อ ครูร้อยละ 59.5 ตอบว่ามีคณะครูร่วมกันรับผิดชอบ ครูร้อยละ 58.4 ตอบว่า มีศูนย์จัดเก็บและบำรุงรักษาซ่อมแซมสื่อเป็นคราว ๆ ไป

สถานที่ที่ใช้ในการเรียนการสอน ครูร้อยละ 91.8 ใช้บริเวณและสถานที่ภายในบริเวณโรงเรียน ร้อยละ 75 ใช้ห้องเรียน และร้อยละ 59.9 ใช้โรงฝึกงานของโรงเรียน ความเหมาะสมของสถานที่และห้องฝึกปฏิบัติงานกับงานที่เลือกสอน ครูร้อยละ 72.8 ตอบว่ามีความเหมาะสม และร้อยละ 54.7 ตอบว่าเหมาะสมในด้านความสะดวกต่อการใช้ของทั้งผู้เรียนและผู้สอน ร้อยละ 52.2 ตอบว่ามีความสอดคล้องกับลักษณะการเรียนการสอน ครูร้อยละ 59.1 ตอบว่าสถานที่มีความเพียงพอกับการใช้ในการเรียนการสอน

ครูร้อยละ 83.3 ตอบว่าโรงเรียนให้บริการสถานที่แก่ชุมชน โดยครูร้อยละ 67.7 ตอบว่าให้บริการสนามและบริเวณโรงเรียน ครูร้อยละ 49.8 ตอบว่า ให้บริการโรงฝึกงาน ครูร้อยละ 38 ตอบว่า ให้บริการโรงอาหาร

3. การใช้เอกสารหลักสูตร เอกสารที่ครูร้อยละ 71.9 ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโครงการ กศ.พช. ครูร้อยละ 56.7 ใช้วารสารต่าง ๆ ของโครงการ กศ.พช. และครูร้อยละ 43.3 ใช้ใบงานและใบเนาะความรู้

ส่วนเอกสารเพื่อการใช้หลักสูตรที่ครูจัดทำขึ้น ครูร้อยละ 81.6 จัดทำ
บันทึกการสอน ครูร้อยละ 71.7 จัดทำแผนการสอน ครูร้อยละ 65.8 จัดทำกำหนดการสอน
และครูร้อยละ 55.5 จัดทำใบงาน

ลักษณะการใช้เอกสารประกอบหลักสูตร เอกสารที่ครูใช้เป็นประจำ ครู
ร้อยละ 84.3 ใช้แผนการสอน ครูร้อยละ 79.2 ใช้บันทึกการสอน ครูร้อยละ 74.6 ใช้กำหนด
การสอน เอกสารที่ครูใช้เป็นบางครั้ง คือครูร้อยละ 73.7 ใช้วารสารต่าง ๆ ของโครงการ
กศ.พช. และครูร้อยละ 71.8 ใช้หนังสือเสริมความรู้ประกอบการค้นคว้า เอกสารที่ครูไม่ได้
ใช้เลย ครูร้อยละ 57 ตอบว่าเป็นชุดการสอนสำเร็จรูป

4. การจัดกิจกรรมการเสริมการเรียนการสอน ครูร้อยละ 88.6 ตอบว่ามี
การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนบางแผนการสอน กิจกรรมที่ครูจัดทำขึ้น ครูร้อยละ 72.4
จัดป้ายนิเทศ ครูร้อยละ 41.5 จัดนิทรรศการเพื่อเสนอผลงานของนักเรียน

การจัดครูให้สอนวิชาอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต กับกลุ่มงานและ
พื้นฐานอาชีพนั้น จัดครูสอนเพียงคนเดียว ทำการสอนโดยจำแนกตามความเข้มข้นของการฝึก
ทักษะในการทำงาน

งานเลือกที่ครูเลือกสอนในกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพครูร้อยละ 97.1
เลือกสอนแขนงงานเกษตร และงานที่เลือกสอนมากที่สุด ครูร้อยละ 89.6 เลือกสอนงานการ
ทำสวนผัก ครูร้อยละ 87.1 เลือกสอนแขนงงานช่างประดิษฐ์ งานที่เลือกสอนมาก ครูร้อยละ
73.4 เลือกสอนการประดิษฐ์ของชำร่วย และเศษวัสดุ แขนงงานที่เลือกสอนลำดับต่อมา ครู
ร้อยละ 84.2 เลือกสอนแขนงงานบ้าน งานที่เลือกสอนมาก ครูร้อยละ 80.9 เลือกสอนงาน
อาหารและโภชนาการ

ผลที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต
ในเวลาที่จะเพิ่มมาอีก 200 ชั่วโมงต่อปีการศึกษา ครูร้อยละ 77.5 ตอบว่า นักเรียนมี
ความรู้พื้นฐานที่จะประกอบอาชีพตามที่ตนเองสนใจได้ ร้อยละ 67.9 ตอบว่า นักเรียนมีความรัก
ความสนใจ มีความอดทน และมีความขยันหมั่นเพียรในงานที่ทำมากขึ้น

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งที่ครูคำนึงถึงมีดังนี้ ครูร้อยละ
94 คำนึงถึง การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน ครูร้อยละ 78.6 คำนึงถึงสภาพความ
เป็นอยู่และทรัพยากรในท้องถิ่น

ครูร้อยละ 74.4 มีการเตรียมการสอนทุกครั้ง มีครูเพียงร้อยละ 23.1 ที่เตรียมเป็นบางครั้งด้วยเหตุผลว่า เคยสอนมาแล้ว ส่วนคาบเวลาที่กำหนดให้กับการปฏิบัติจริง ครูร้อยละ 55.9 บอกว่าเพียงพอ ครูร้อยละ 44.1 บอกว่าไม่เพียงพอ

เทคนิคและวิธีสอนที่ครูใช้ส่วนใหญ่สอนด้วยวิธีปฏิบัติจริงในสถานที่ที่เลือกสอน นอกจากผลงานการเลี้ยงเด็กที่สอนด้วยวิธีสาธิต

5. การวัดผลและประเมินผล ครูร้อยละ 94.3 จะชี้แจงหลักเกณฑ์และวิธีการวัดผลให้นักเรียนทราบล่วงหน้า การประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียน ครูร้อยละ 84 ทำการประเมินทุกครั้ง เกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียน ครูร้อยละ 92.1 ประเมินวิธีการ กระบวนการ และขั้นตอนการปฏิบัติงาน ครูร้อยละ 85.4 ประเมินผลงานที่สำเร็จแล้วของนักเรียน วิธีการที่ครูใช้ในการวัดผลการเรียนการสอน ครูร้อยละ 97.2 ใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติงานของนักเรียน ครูร้อยละ 94.7 ใช้วิธีการตรวจผลงานของนักเรียน

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มภาระงานและพื้นฐานอาชีพของครู

ครูประสบปัญหาในการใช้หลักสูตรโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน คือ การใช้สื่อการเรียนการสอน การใช้เอกสารหลักสูตร การใช้สถานที่ในการสอนและฝึกปฏิบัติ การจัดการเรียนการสอนและการจัดเวลาในการเรียนการสอน การใช้เทคนิควิธีสอน และการวัดผลประเมินผล สำหรับด้านการเตรียมตัวในการใช้หลักสูตรของครู โดยเฉลี่ยมีปัญหายุ่งยากในระดับน้อย แต่มี 1 เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงระดับมาก คือเรื่อง ปัญหาการขาดแหล่งวิชาการที่จะใช้ในการค้นคว้า

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มภาระงานและพื้นฐานอาชีพของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เขตการศึกษา 8 ในด้านต่างๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้บริหาร ทั้งหมดเป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในระหว่าง 28-45 ปี ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารมานาน 8-13 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปฏิบัติงานในโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มานาน 1-3 ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ของผู้ให้การสัมภาษณ์ ดังนี้

1. การจัดปัจจัยต่างๆ เพื่อการใช้หลักสูตร

1.1 การเตรียมบุคลากร ส่วนมากผู้บริหารให้ครูผู้สอนได้รับการอบรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. การจัดครูเข้าสอนได้จัดให้สอนตามความถนัด และตาม

ความเหมาะสมและให้มีครูรับผิดชอบโดยเฉพาะสำหรับงานในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ
มีปัญหาในการเตรียมบุคลากรคือ ครูที่อบรมตามโครงการ กศ.พช. มาไม่ได้ทำการสอน ครูที่
ทำการสอนจริงๆ ไม่ได้รับการอบรม

1.2 การจัดสื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ใช้งบประมาณของโครงการ
กศ.พช. ในการสร้างศูนย์กระจายข่าว ทางด้านกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ผู้บริหารจัดสรร
ให้ทางคณาจารย์ โดยจัดซื้อเครื่องมือและวัสดุฝึกวิชาชีพ

1.3 การใช้สถานที่ในการสอนและฝึกปฏิบัติ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิด
เห็นว่า มีความเพียงพอสำหรับการฝึกปฏิบัติงาน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่สนับสนุน
ให้จัดเป็นคราวๆ ไป เช่น จัดในวันขึ้นปีใหม่ วันเด็กแห่งชาติ และวันประถมศึกษาแห่งชาติ

2.2 เทคนิคและวิธีสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่จะรับหน้าที่ในการให้คำปรึกษา
ในกรณีที่ครูมีปัญหาในการสอน ติดต่อประสานงานกับวิทยากรภายนอก

2.3 การวัดผลประเมินผล ส่วนใหญ่ผู้บริหารตอบว่า ไม่มีปัญหาเพราะ
วัตถุประสงค์ของโครงการ กศ.พช. กับจุดประสงค์ในสมุญประจักษ์มีความสัมพันธ์กัน

ตอนที่ 3 ข้อสังเกตของผู้ให้การสัมภาษณ์ด้านความแตกต่างของโรงเรียนที่ปฏิบัติการ
สอนอยู่ก่อนเข้าร่วมในโครงการ กศ.พช. และหลังการเข้าร่วมในโครงการ กศ.พช. ในด้าน
ต่างๆ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมทุกกลุ่มวิชามีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นกว่าเดิม
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ผู้บริหารเห็นว่า
นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น เพราะได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพดีขึ้น

3. ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ 5 กระทรวงหลักในเขตพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่
ผู้บริหารส่วนใหญ่กล่าวว่าได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ 5 กระทรวงหลักในเขตพื้นที่ที่โรงเรียน
ตั้งอยู่ ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด โดยได้รับความ
ร่วมมือในด้าน การให้ความรู้เรื่องโรคสัตว์ โรคพืช และได้รับความช่วยเหลือในการหาพันธุ์พืช
กรมประมงให้ความช่วยเหลือด้านพันธุ์ปลา รองลงมาโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่

อนามัยในการตรวจสอบสุขภาพนักเรียน ให้ความรู้ทางโภชนาการ เจ้าหน้าที่กรมการศึกษาออกโรงเรียนให้ความร่วมมือในด้านการฝึกงานฝีมือและฝึกการทำอาหารโดยจัดสอนเป็นกลุ่มสนใจ และพานิชย์จังหวัดให้ความร่วมมือในการจัดทุนสนับสนุนกิจกรรมสหกรณ์

4. ความร่วมมือและการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนจากชุมชน ผู้บริหารมีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมของโรงเรียนยังไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ส่วนใหญ่เป็นการทำเพื่อสาธิตจึงทำให้ไม่เป็นที่สนใจของประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจะได้รับความสนใจจากประชาชนมางกลุ่มเท่านั้น

สรุปผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช.

ตอนที่ 1 สถานภาพของครู ส่วนใหญ่เป็นหญิง อายุระหว่าง 28-45 ปี ปฏิบัติงานเป็นครูผู้สอนมานาน 1-13 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่เข้าร่วมในโครงการ กศ.พช.มานาน 1-3 ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ของผู้ให้การสัมภาษณ์

1. การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ เพื่อการใช้หลักสูตร

1.1 การเตรียมตัวของครูสอน ส่วนใหญ่ครูตอบว่า ผู้บริหารจะจัดให้สอนตามความถนัด และความสมัครใจ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นครูประจำชั้นและสอนทุกวิชา มีบางส่วนที่ได้รับมอบหมายให้สอนเฉพาะกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมตามโครงการ กศ.พช. และการอบรมวิชาชีพต่างๆ

1.2 การจัดสื่อการเรียนการสอนครูส่วนใหญ่ตอบว่า งบประมาณที่โครงการ กศ.พช. จัดให้ทางโรงเรียนได้จัดทำศูนย์กระจายข่าวเป็นส่วนใหญ่ งบประมาณที่เหลือจากการทำศูนย์กระจายข่าว ซึ่งเหลือเพียงส่วนน้อยได้นำมาสนับสนุนทางด้านการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ โดยเน้นหนักไปทางด้านการเกษตร อุปกรณ์ในการจัดสอนงานบ้าน โดยมากครูจะสั่งให้นักเรียนจัดหามาจากบ้าน และส่วนหนึ่งครูจัดหามาเอง และได้รับเงินจากค่าวัสดุรายหัวมาช่วยเหลือเป็นบางส่วน

1.3 การใช้สถานที่ในการสอนและฝึกปฏิบัติ ครูส่วนใหญ่ตอบว่า สถานที่ไม่เพียงพอ และสถานที่สำหรับใช้สอนงานเกษตรสามารถใช้ได้เป็นบางฤดูกาล

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่จัดแสดงผลงานนักเรียน โดยจัดป้ายนิเทศ จัดนิทรรศการ และวันสำคัญ ๆ เช่น วันประถมศึกษาแห่งชาติ วันเด็ก และ วันขึ้นปีใหม่

2.2 เทคนิคและวิธีสอน ส่วนใหญ่ครูจะสาธิตหรือเชิญวิทยากรมาสาธิต แล้วให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ

2.3 ความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชากับเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน ครูตอบว่า คาบเวลาในการสอนบางงานมากเกินไป บางงานน้อยเกินไป แต่ถึงอย่างไรก็ไม่เป็นปัญหาสำหรับครู เพราะสามารถยืดหยุ่นเวลาได้

ตอนที่ 3 ข้อสังเกตของผู้ให้สัมภาษณ์ด้านความแตกต่างของโรงเรียนก่อนเข้าร่วมในโครงการ กศ.พช. และหลังเข้าร่วมในโครงการ กศ.พช.

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวม ครูตอบว่าสูงขึ้นกว่าเดิม
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ครูเห็นว่านักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น เพราะได้ลงมือปฏิบัติ มีความอดทนในการทำงานมากขึ้น ส่วนความรับผิดชอบในการทำงานมีพอสมควร ถ้านักเรียนทำงานคนเดียว ในขณะที่เดียวกันนักเรียนจะมีความรับผิดชอบน้อยถ้าให้ปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม

3. ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ 5 กระทรวงหลักในเขตพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ ครูผู้สอนตอบว่าได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่อนามัย เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมการศึกษาของโรงเรียน

4. ความร่วมมือ และการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน จากชุมชน ครูผู้สอนตอบว่า ได้รับความร่วมมือในการจัดเตรียมวัสดุสำหรับการเรียนเป็น บางอย่างจากผู้ปกครองนักเรียน และได้รับความร่วมมือจากวิทยากรในชุมชนในการสาธิตงาน บางงานที่ครูผู้สอนไม่มีความถนัดในการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของครูที่สอนในโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เขตการศึกษา 8 มีประเด็นที่น่าสนใจต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนเป็นเพศชายและเพศหญิงในจำนวนร้อยละที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 55.4 และ 44.5 ตามลำดับ มีอายุอยู่ในระหว่าง 31-40 ปี ประสบการณ์ในการทำงาน 11 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่พักของครูอยู่นอกโรงเรียนเป็นส่วนมาก เหตุที่ครูสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เพราะเป็นครูประจำชั้นต้องสอนทุกวิชา ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการ กศ.พช. คือ เข้ารับการอบรม 1 ครั้ง ร่วมการสัมมนา 1 ครั้ง และศึกษาดูงาน 1 ครั้ง

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ครูผู้สอนมีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี เป็นวัยที่สังคมยอมรับว่ามีความรับผิดชอบงานสูงในทุกด้าน ประกอบกับมีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ครูผู้สอนได้มีการสั่งสมประสบการณ์ไว้มากมาย ซึ่งสามารถนำมาดัดแปลงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จได้ แต่อย่างไรก็ตามครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเป็นครูประจำชั้นสอนคนเดียวทุกวิชา ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สักขณา สมเชื้อ (2524:104) ภิรมย์ ศรีเพชร (2527:54) ช่อทิพย์ ธรรมรักษ์ (2529:142) และ วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล (2530:161) ซึ่งพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เพราะความจำเป็นซึ่งอาจทำให้ได้ครูผู้สอนที่ไม่มีความถนัดในการสอน และปล่อยปละละเลยการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ไม่เอาใจใส่เท่าที่ควร อันอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การใช้หลักสูตรในกลุ่มประสบการณ์นี้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ในส่วนของโครงการ กศ.พช. ได้พยายามแก้ปัญหาโดยการจัดส่งครูผู้สอนไปอบรม ร่วมการสัมมนาและศึกษาดูงาน แต่จากการดำเนินการดังกล่าวก็ทำได้ไม่ทั่วถึง เพราะครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับการอบรม ร่วมการสัมมนา และศึกษาดูงานเพียง 1 ครั้งเท่านั้น และจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารซึ่งเป็นฝ่ายสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ปรากฏว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นตรงกันว่า ครูที่ได้รับการอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานตามโครงการ กศ.พช. ไม่ได้เป็นผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เพราะส่วนใหญ่ได้ส่งครูวิชาการไปอบรม แล้วไม่กลับมามีค่าตอบแทน และครูผู้สอนที่ได้ไปอบรมมาได้ย้ายไปทำการสอนที่อื่น ทำให้ช่วงการทำงานขาดตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติศักดิ์ บางพระ (2532:32) ซึ่งพบว่า ได้มีการโยกย้ายครูอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้ที่ได้รับการอบรมและปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ต้องย้ายไปประจำที่โรงเรียนอื่น และได้รับผู้ไม่มีประสบการณ์หรือไม่ได้รับการอบรมมา ทำให้ปัญหาเป็นปัญหาอย่างต่อเนื่อง และในการไปอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานนี้ ผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นการเน้นให้เห็นความสำคัญของโครงการ กศ.พช. เน้น

แนวนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของโครงการ กศ.พช. ไม่ได้เจาะลงไปถึงขั้นการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะงานอาชีพต่างๆ ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับครูผู้สอนมาก ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรจะให้มีการอบรม สัมมนา และศึกษาทูลงอย่างค่อเนื่องทุกปี เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการโยกย้ายครูผู้สอน และยังเป็นการกระตุ้นความสนใจในการจัดการเรียนการสอนอย่างค่อเนื่อง และการอบรม สัมมนา และศึกษาทูลงนั้นจะต้องเจาะลึกถึงการจัดการเรียนการสอน และงานอาชีพต่างๆ ที่มีความจำเป็นและเหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น สาเหตุอีกประการหนึ่งที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพประสบความสำเร็จน้อย คือ การที่ครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพส่วนใหญ่มีที่พักอยู่นอกบริเวณโรงเรียน เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการ กศ.พช. เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาในการสอนและการทำงานอย่างค่อเนื่อง จนถึงนอกเวลาเรียนในบางครั้งเช่นงานเกษตร งานช่างต่างๆ ครูผู้สอนจำเป็นต้องอุทิศเวลาให้กับงานดังกล่าว แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีที่พักอยู่นอกบริเวณโรงเรียน จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาในการสอนอย่างค่อเนื่องเพื่อเป็นการแก้ปัญหานี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้บริหารควรจัดให้ครูผู้สอนที่อยู่ในท้องถิ่นใกล้ๆ หรือครูผู้สอนที่มีบ้านพักอยู่ภายในบริเวณโรงเรียนเป็นหลักในการรับภาระในการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และร่วมมือกันโดยหมุนเวียนกันดูแล

๒. สภาพการใช้หลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของครูผู้สอน

๒.๑ การเตรียมตัวของครูผู้สอน ก่อนเริ่มดำเนินการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพตามโครงการ กศ.พช. ครูผู้สอนได้เตรียมตัวโดยการศึกษาเอกสารหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโครงการ กศ.พช. และวารสารต่างๆ ของโครงการ กศ.พช. จากการที่ครูผู้สอนได้ศึกษาเอกสารต่างๆ เหล่านี้ ทำให้เห็นได้ว่าจะเป็นการเตรียมตัวเพื่อเริ่มการดำเนินงานที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เพราะโครงการ กศ.พช. เป็นโครงการที่เน้นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ เป็นหลักสำคัญ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในตัวหลักสูตรแม่บทอย่างแท้จริง นอกจากการศึกษาเอกสารด้วยตนเองแล้ว ผู้บริหารยังได้มีการประชุมเพื่อชี้แจง แนะนำ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ตามแนวทางการดำเนินงานของโครงการกระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๒๙:๑๓-๑๔) ที่มุ่งพัฒนาและส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น โดยเฉพาะกลุ่มการงานและพื้นฐาน

อาชีพที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ ค่านิยม และมีนิสัยรักการทำงาน อันจะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่อไป นอกจากนี้ผู้บริหารจะให้การสนับสนุนโดยการชี้แจงจุดประสงค์และแนวทางการดำเนินงานให้ครูผู้สอนทราบและทำความเข้าใจแล้ว ผู้บริหารยังได้ประชุมคณะครูร่วมกับกรรมการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในโครงการ กศ.พช. และร่วมกันสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามโครงการ กศ.พช. เป็นไปตามสภาพและความต้องการของชุมชน แม้ว่าในบางครั้งงานอาชีพในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพที่เป็นความต้องการของชุมชน ครูผู้สอนไม่มีความถนัดในการสอน ครูผู้สอนก็มีการหาความรู้ความชำนาญ โดยการปฏิบัติตามขั้นตอนของใบงาน หรือใบเนาะความรู้ที่มีอยู่ในแผนการสอน และศึกษาจากชุดการสอนงานวิชาชีพของโครงการ กศ.พช. แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า เอกสารและวิธีการที่ครูผู้สอนได้ศึกษาค้นคว้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนนั้นมีจำกัด ไม่มากพอที่จะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ครอบคลุมงานอาชีพที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพทั้งระดับโรงเรียนและระดับอำเภอ ควรจัดให้มีการหาเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอับความต้องการของครู และควรจัดให้มีการอบรมงานอาชีพที่เหมาะสมสำหรับท้องถิ่น และเหมาะสมกับสภาพฤดูกาลเป็นคราว ๆ ไป เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ในการสอนให้ครูผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 การใช้สื่อการสอนของครู จากข้อมูลจากการวิจัยจะเห็นได้ว่า สื่อการสอนที่ครูส่วนใหญ่ใช้เป็นเครื่องมือการฝึกวิชาชีพ โดยจะใช้ในงานเกษตรมากที่สุด สื่อการสอนที่ครูใช้ไม่เพียงพอับความต้องการ วิธีการแก้ไขของครูคือ ให้นักเรียนจัดหามาจากบ้าน คัดแปลงจากสิ่งที่มีอยู่มาใช้ และผลิตขึ้นใช้เองภายในโรงเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิต จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เครื่องมือฝึกวิชาชีพส่วนใหญ่ที่ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนคือ เครื่องมือการเกษตร แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่สอนงานอาชีพที่เกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับจุดเน้นแนวการพัฒนาชนบทของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. กระทรวงศึกษาธิการ (2529:21) คือ เน้นการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพด้านการเกษตรและอาชีพในท้องถิ่น อันเนื่องมาจากโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ทั้งหมดเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชนบท สภาพแวดล้อม สภาพการประกอบอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่จึงเกี่ยวกับงานเกษตร ดังนั้นการสอนงานอาชีพที่เกี่ยวกับการเกษตรจึงเป็นการปลูกฝังพื้นฐานการประกอบอาชีพที่เหมาะสมสำหรับท้องถิ่นในชนบทอย่างยิ่ง

เนื่องจากการที่ครูต้องสอนงานที่เกี่ยวกับการเกษตรมาก จึงทำให้สื่อการสอนที่โรงเรียนมีอยู่ไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้สอน ถึงแม้ว่าโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. จะได้รับงบประมาณเพิ่มเติมเป็นพิเศษจากโครงการ กศ.พช. ก็ตาม ทั้งนี้เพราะโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ส่วนใหญ่ได้จัดสรรงบประมาณที่ได้รับเพิ่มเป็นพิเศษไปใช้ในการจัดศูนย์กระจายข่าวและเสียงตามสาย (ข้อมูลจากการสอบถามผู้บริหารในการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากโครงการ กศ.พช.) แต่เนื่องจากสื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลดีตามเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นครูผู้สอนจึงได้หาวิธีการแก้ไขโดยให้นักเรียนจัดหาจากบ้านเป็นการแบ่งเบาภาระในการจัดหาสื่อของโรงเรียน บางครั้งครูผู้สอนต้องดัดแปลงจากสิ่งที่มีอยู่มาใช้ และมีการผลิตขึ้นใช้เองภายในโรงเรียน ซึ่งวิธีการผลิตของครูคือ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิต ซึ่งนอกจากจะทำให้มีเครื่องมือที่จำเป็นไว้ใช้ในการทำงานแล้วยังเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือในการทำงาน ทำให้มีความขยัน และมีความสนใจในงานที่ทำมากขึ้นเพราะการได้มีส่วนร่วมในการทำงาน

นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังได้มีการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทรัพยากรที่ครูนำมาใช้คือ วัสดุในท้องถิ่น และการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสม เพราะวิทยากรในท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความชำนาญงานอาชีพที่มีในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งเป็นการทำให้นักเรียนมองเห็นความสำคัญ และคุณค่าของการประกอบอาชีพภายในท้องถิ่น และการใช้วัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนก็เป็นสิ่งที่หาได้ง่าย ราคาไม่แพง นักเรียนสามารถจัดหาได้ง่าย อีกทั้งยังเป็นการทำให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าของวัสดุที่บ้านได้ด้วย

นอกจากที่ครูได้ใช้สื่อเพื่อประกอบในการจัดการเรียนการสอนแล้ว เพื่อให้การใช้สื่อการสอนได้นานและมีประสิทธิภาพเหมือนเดิม จึงต้องมีการจัดเก็บ รักษา และซ่อมแซมสื่อ ส่วนใหญ่ครูผู้สอนตอบว่า คณะครูจะร่วมกันรับผิดชอบ มีศูนย์จัดเก็บโดยเฉพาะ และมีการซ่อมแซมสื่อเป็นคราวๆ ไป จากข้อมูลนี้จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะมีคณะครูร่วมกันรับผิดชอบ และมีเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 22.6 เท่านั้น ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บรักษา และซ่อมแซมสื่อ ซึ่งการให้นักเรียนมีส่วนร่วมนี้จะเป็นการฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีความขยัน และมีระเบียบวินัยในการทำงานมากขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนจึงน่าจะได้พิจารณาถึงความสำคัญของการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บบำรุงรักษาและซ่อมแซมสื่อนี้ด้วย

กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพเป็นกลุ่มวิชาที่ต้องใช้การฝึกปฏิบัติจริง จึงจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนจึงต้องใช้บริเวณและสถานที่เฉพาะในการจัดการเรียนการสอน สถานที่ที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้คือ บริเวณและสถานที่ภายในโรงเรียน ห้องเรียนและโรงฝึกงานของโรงเรียนซึ่งเป็นการใช้สถานที่ทุกส่วนของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ใช้สถานประกอบการอาชีพที่มีในท้องถิ่น อันอาจจะเนื่องมาจากครูผู้สอนประสบปัญหาทั้งงานวิจัยของ วรลักษณ์ รัตติกาลชลากร (2525:133) พบว่า ครูประสบปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการใช้แหล่งชุมชน ครูไม่มีเวลาเพียงพอที่จะเตรียมการใช้แหล่งชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูแต่ละคน ต่างก็มุ่งสอนเนื้อหาให้จบทันหลักสูตร จึงไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการใช้แหล่งชุมชน ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการจริง แต่อย่างไรก็ตามครูผู้สอนส่วนใหญ่ก็บอกว่า สถานที่ที่ใช้ในการเรียนมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน โดยเหมาะสมในด้านความสะดวกต่อการใช้ของทั้งผู้เรียนผู้สอนมากที่สุด รองลงมาคือ สอดคล้องกับลักษณะการเรียนการสอน แต่เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดพบว่า มีครูผู้สอนบางส่วนบอกว่า สถานที่ที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่มีความเหมาะสมกับลักษณะงานที่สอน เช่น สถานที่ที่คับแคบ ขาดแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร สถานที่ไม่เป็นเอกเทศ เป็นต้น จากความไม่เหมาะสมของสถานที่ดังกล่าวข้างต้นทำให้ครูผู้สอนไม่มีความสะดวกในการสอน เกิดความท้อแท้ในการทำงาน ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสนใจในการแก้ปัญหา ควรมีการสำรวจปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อประชุมปรึกษา ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขเพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2.3 การใช้เอกสารหลักสูตรของครู จากการวิจัยพบว่า เอกสารที่ครูใช้ส่วนใหญ่เป็นคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโครงการ กศ.พช. วารสารต่างๆ ของโครงการ กศ.พช. ใบงาน และใบแนวความรู้ ส่วนเอกสารที่ครูจัดทำขึ้นเพื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน คือ บันทึกรายการสอน กำหนดการสอน และใบงาน

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เอกสารที่ครูผู้สอนใช้ส่วนใหญ่จะเป็นเอกสารจากโครงการ กศ.พช. และข้อมูลที่ได้จากผู้บริหาร คือ เอกสารที่โรงเรียนจัดเตรียมเพื่อให้ครูได้ใช้มากที่สุดมี หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 รองลงมาคือ แผนการสอน คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และวารสารต่างๆ ของโครงการ กศ.พช. จากการจัดเอกสารเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหาร และการใช้เอกสารเพื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ทำให้เห็นได้ว่าครูผู้สอนใช้เอกสารเท่าที่ทาง

โรงเรียนได้จัดทำให้ ไม่ได้ค้นคว้าเอกสารอื่นๆ เพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่ ประยงค์ จินดาวงศ์ (2527:552-555) ได้กล่าวไว้ในเอกสารการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพว่า โรงเรียนขาดเอกสารสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติม

ลักษณะการใช้เอกสารประกอบหลักสูตรของครูผู้สอน เมื่อพิจารณาถึง รายละเอียดพบว่า เอกสารที่ครูผู้สอนใช้เป็นประจำคือ แผนการสอน บันทึกการสอน และ กำหนดการสอน เอกสารที่ครูใช้เป็นบางครั้งคือ คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ วารสารต่างๆ ของโครงการ กศ.พช. และหนังสือเสริมความรู้ประกอบการค้นคว้า สาเหตุที่ ครูผู้สอนใช้เป็นบางครั้งเนื่องมาจาก เอกสารประเภทนี้มีน้อยไม่เพียงพอ และไม่ตรงกับความต้องการของผู้สอน

ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องที่ควรจัดหาเอกสาร ต่างๆ เพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตรของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้การจัดหาเอกสาร นั้นจะต้องตรงกับความต้องการของผู้สอน ผู้บริหารอาจทำได้โดยสำรวจความต้องการของครูผู้ สอนเป็นหลักสำคัญ เพราะครูผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติการใช้หลักสูตรโดยตรง ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่ทราบ ปัญหาและความต้องการในการใช้เอกสารต่างๆ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สูงสุด

2.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอน ได้จัดกิจกรรมเสริมในบางแผนการสอน เนื่องจากต้องให้สอดคล้องกับแผนการสอนกลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ และครูผู้สอนต้องเป็นครูประจำชั้นและสอนทุกวิชา มีงานด้านอื่นมาก ส่วนใหญ่ กิจกรรมเสริมที่ครูผู้สอนจัดขึ้นคือ การจัดป้ายนิเทศ และจัดนิทรรศการเพื่อเสนอผลงานของ นักเรียน สำหรับผู้บริหารได้ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนเป็นคราวๆ ไป ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดเนื่องในโอกาสสำคัญๆ เช่น จัดในวันขึ้นปีใหม่ วันเด็กแห่งชาติ และวันประถมศึกษาแห่งชาติ กิจกรรมเสริมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นส่วนใหญ่ผู้กำหนดกิจกรรมคือ คณะทำงานของโครงการ กศ.พช. และผู้บริหาร แต่อย่างไรก็ตาม มีครูผู้สอนบางส่วนตอบว่า ไม่ได้จัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนเลย สาเหตุก็คือ เวลาเรียนไม่พอต้องเร่งการเรียน การสอนให้ทันตามหลักสูตร ชาติวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว การจัด กิจกรรมเสริมการเรียนการสอนในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพนั้นมีหลายประเภท ถ้าหากครูผู้

สอนมีความจำกัคดังกล่าวมาแล้วก็น่าจะได้จัดกิจกรรมพื้นฐานที่ไม่ต้องเสียเวลามากนักในการจัด และไม่ต้องใช้งบประมาณมาก เช่น การจัดป้ายนิเทศ การเสนอผลงาน และประกวดผลงาน ของนักเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียนส่วนใหญ่จัดสอนวิชาอาชีพที่ เกี่ยวกับการดำรงชีวิต และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ โดยครูผู้สอนคนเดียวกัน ซึ่งทำการ สอนโดยจำแนกตามความเข้มข้นของการฝึกทักษะในการทำงาน ส่วนงานเลือกที่ครูเลือกสอนใน กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ คือ แขนงงานเกษตร และงานที่ครูเลือกสอนมากที่สุดคือ งาน การทำสวนผัก อาจเนื่องมาจากงานในแขนงนี้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น เพราะโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. เป็นโรงเรียนที่อยู่ในชนบท ส่วนการเลือกสอนงาน ประดิษฐ์ อาจเนื่องมาจากผู้สอนเลือกสอนในสิ่งที่สามารถหาวัสดุพื้นฐานมาประกอบการสอนได้ ซึ่งจะเป็นการแสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนโดยยึดสภาพแวดล้อมและทรัพยากร ที่มีในท้องถิ่นเป็นหลัก

ผลของการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตใน เวลาที่เพิ่มขึ้น 200 ชั่วโมงต่อปีการศึกษาในกลุ่มประสบการณ์พิเศษนั้น พบว่า นักเรียนมีความรู้ พื้นฐานที่จะประกอบอาชีพตามที่ตนเองสนใจได้ มีความอดทน ขยันหมั่นเพียรในการทำงาน มากขึ้น

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งที่ครูผู้สอนคำนึงถึงมากที่สุดพบว่า เป็นการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของ โครงการ กศ.พช. กระทรวงศึกษาธิการ (สพช.7/2529:6) ที่ต้องการเตรียมผู้เรียน ให้มีความรู้ ความสามารถในการกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพที่เหมาะสมตามสภาพท้องถิ่นและครบวงจร นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังคำนึงถึงจุดประสงค์ในสรุปประจำชั้น สภาพความเป็นอยู่และทรัพยากรของท้องถิ่น

การเตรียมตัวของผู้สอนเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย ครูผู้ สอนส่วนใหญ่ได้เตรียมการสอนทุกครั้ง มีเพียงบางส่วนที่เตรียมเป็นบางครั้ง สาเหตุคือ เป็น เนื้อหาที่ครูเคยสอนมาแล้ว ซึ่งเป็นความเข้าใจผิดของครูผู้สอน เพราะการเตรียมการสอนเป็น การเตรียมตัวครูเพื่อครูจะได้คิดค้นหาวิธีการใหม่่า ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นยิ่งกว่า เคย เป็นการเตรียมตัวนักเรียนเพื่อความพร้อมในการเรียนด้วย

คาบเวลาที่จัดให้ในการจัดการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ตอบว่า มีความเพียงพอกับงานที่สอน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีครูผู้สอนส่วนหนึ่ง ร้อยละ 44.1 ที่บอกว่า คาบเวลาที่กำหนดให้ไม่เพียงพอสำหรับการสอน ครูมีวิธีแก้ไขโดยการใช้เวลาก่อนและหลังเข้าเรียนปกติ นำไปสอนในคาบเวลาเรียนของกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพครึ่งค่อไป ใช้เวลาหลังเลิกเรียนตอนเย็น และใช้เวลาในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ ซึ่งในส่วนนี้ถ้าครูผู้สอนสามารถอุทิศเวลาให้กับงานการสอนในกลุ่มวิชาได้อย่างจริงจังได้เช่นนี้ จะทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

เทคนิคและวิธีสอนที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้ในการสอนคือ การสอนด้วยวิธีการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับหลักและแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน กระทรวงศึกษาธิการ (2527:10) ที่ว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี เพราะนอกจากจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ตรงในการทำงานแล้วยังเป็นการฝึกทักษะขณะปฏิบัติงานด้วย นอกจากการสอนด้วยวิธีการปฏิบัติจริงในงานแขนงต่างๆ แล้ว ยังมีอีก 1 งานที่ครูผู้สอน ร้อยละ 83.7 ตอบว่า สอนด้วยวิธีการสาธิต คืองานเลี้ยงเด็ก เหตุที่ใช้การสาธิตในการสอนงานนี้ เนื่องจากการสอนงานเลี้ยงเด็กไม่สามารถนำมาสอนในห้องเรียนได้ จากปัญหานี้ครูผู้สอนสามารถแก้ไขได้โดยวิธีการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ที่มีการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ให้นักเรียนได้ศึกษาจากของจริง ได้ทดลองเลี้ยงเด็ก หรือใช้วีดีโอเทปในการสอน

2.5 การวัดผลประเมินผล ส่วนใหญ่ครูผู้สอนจะชี้แจงหลักเกณฑ์และวิธีการวัดผลให้นักเรียนทราบล่วงหน้า เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันของทั้งนักเรียนและครูผู้สอน ครูผู้สอนประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนทุกครั้ง โดยการประเมินในด้านวิธีการ กระบวนการ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และผลงานที่สำเร็จแล้วของนักเรียน กิจกรรมการวัดผลประเมินผลนี้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติในการสอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพของกรมวิชาการ (2526:523) โดยกล่าวไว้ว่า แนวทางการปฏิบัติวิธีการประเมินผลได้กำหนดให้ประเมินทั้งสองส่วน คือ ประเมินในขณะปฏิบัติงาน เพื่อดูกระบวนการทำงานและประเมินผลหลังการเรียนการสอน เพื่อดูผลสำเร็จของงาน ส่วนวิธีการนั้นครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติงาน และตรวจผลงานที่สำเร็จรูปแล้ว

3. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มงานและ
พื้นฐานอาชีพ ของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการ กศ.พช.

3.1 การเตรียมตัวในการใช้หลักสูตร โดยเฉลี่ยครูประสบปัญหาในด้านนี้
ทุกเรื่อง แต่เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของปัญหาพบว่า ปัญหาการขาดแหล่งวิชาการที่จะใช้
ในการค้นคว้ามีค่าเฉลี่ยสูงใกล้เคียงกับมาก ($X=2.49$) ซึ่งการใช้หลักสูตรของครูจะทำให้ครูผู้สามารถ
กำหนดจุดหมายปลายทางของการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนและเนื้อหา เพื่อให้การเรียน
การสอนบรรลุเป้าหมายนั้น ครูผู้สอนควรได้มีการศึกษาหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร
และหนังสือเสริมประสบการณ์ต่างๆ แต่เมื่อครูผู้สอนประสบปัญหาการขาดแหล่งวิชาการที่จะใช้
ในการค้นคว้า เป็นเหตุทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้นผู้บริหาร
และผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรให้มีการจัดให้โรงเรียนมีเอกสารต่างๆ ให้หลากหลายชนิดมากขึ้น

3.2 การจัดซื้อการเรียนการสอน โดยเฉลี่ยครูประสบปัญหาในด้านนี้มากใน
เรื่องงบประมาณที่ได้รับสำหรับจัดหาวัสดุ และอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งสอดคล้อง
กับงานวิจัยของ ช่อเพชร เส็งสมวงศ์ (2528:110-111) อรุณ เจริญธีรพันธ์ (2528:159)
ซึ่งพบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาในกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ มีปัญหามากที่สุด
เรื่องงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ สุรางค์ ชูสิงห์ (2529:บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัญหาที่พบมากในการดำเนินงานของ
โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. คือ ด้านงบประมาณไม่เพียงพอกับความต้องการ ทั้งนี้เป็น
เพราะว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดงบประมาณมาให้โรงเรียน
ในโครงการ กศ.พช. เพียงครั้งเดียวคือ ในปีแรกที่เข้าร่วมในโครงการ แต่การดำเนินงาน
ของโรงเรียนต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง งบประมาณที่ได้รับมาก็หมดไปจึงทำให้เกิดปัญหาดัง
กล่าว จากปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ทำให้มีผลต่อเนื่องไปทำให้เกิดปัญหา คือ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับ
ความต้องการด้วย นอกจากนี้ปัญหาที่พบอีกคือ ความสามารถของครูในการผลิตสื่อ และอุปกรณ์
การสอน คุณภาพของสื่อที่ได้รับจากโครงการ กศ.พช. และปัญหาอื่นๆ คือ อุปกรณ์ชำรุดไม่มี
งบประมาณในการซ่อมแซม ครูไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ ส่วนข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขที่
พบมากคือ ควรเพิ่มงบประมาณให้กับโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ควรมีการติดตามผลการ
ใช้งบประมาณอย่างจริงจัง ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงอย่างแท้จริง

3.3 ปัญหาที่ครูประสบเกี่ยวกับการใช้เอกสารหลักสูตร เอกสารหลักสูตรที่ใช้สอนเกี่ยวกับกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ได้แก่ แผนการสอน กำหนดการสอน บันทึกการสอน และใบงาน ปัญหาที่พบโดยเฉลี่ย ครูประสบปัญหาในด้านนี้น้อยทุกเรื่อง แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละปัญหาแล้ว ปรากฏว่าในเรื่องเวลาที่ครูต้องการในการจัดทำเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับปัญหาในระดับมาก ($X=2.43$) โดยเฉพาะการจัดทำ กำหนดการสอน แผนการสอนย่อย และบันทึกการสอน เนื่องจากแผนการสอนที่ได้รับจากกรมวิชาการ หรือแผนการสอนที่ได้รับจากเขตการศึกษา เป็นแผนการสอนรวมแต่ละเรื่องที่ให้เลือกสอน อาจจะมีคาบการเรียนถึง 40 หรือ 80 คาบ มีจุดประสงค์การเรียนหลายจุดประสงค์ ดังนั้นในการนำมาสอนในแต่ละสัปดาห์หรือแต่ละวัน ครูผู้สอนต้องแปลงแผนการสอนนั้นให้เป็นแผนการสอนย่อยเพื่อสะดวกในการสอน และเพื่อให้การสอนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ง่ายด้วย และการให้เวลาแก่ครูผู้สอนในการจัดทำบันทึกการสอนก็เป็นสิ่งจำเป็นเพราะครูผู้สอนต้องการใช้เวลาในการคิดค้น การจัดกิจกรรม และการวัดผลการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง หากครูไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดทำก็อาจทำให้การจัดทำไม่สมบูรณ์แบบ ดังที่ ไพจิตร ดิสเดียร (2529:105) โต้พบว่า ครูส่วนใหญ่ทำบันทึกการสอนอย่างย่อๆ และบางส่วนก็ไม่ได้ทำบันทึกการสอน ซึ่งอาจเป็นเหตุทำให้การจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นอกจากนี้ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเอกสารต่างๆ เหล่านี้ด้วย ซึ่งปัญหานี้อาจแก้ไขได้โดยการอบรมครู และประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีใช้แผนการสอน และบันทึกการสอน

3.4 ปัญหาที่ครูผู้สอนประสบเกี่ยวกับการใช้สถานที่ในการสอนและฝึกปฏิบัติ โดยเฉลี่ยครูประสบปัญหาในด้านนี้น้อยทุกเรื่อง คือ ความเหมาะสมของสถานที่กับลักษณะงานที่สอน การสนับสนุนจากชุมชนในการใช้สถานที่ ขนาดของห้องฝึกปฏิบัติงานกับจำนวนนักเรียน สาเหตุที่ครูผู้สอนประสบปัญหาในด้านนี้อยู่ในระดับน้อย เนื่องจาก ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงสถานที่ที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับงานที่เลือกสอน และอาจได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในเรื่องสถานที่ จำนวนนักเรียนเพียงพอกับจำนวนห้องเรียน เป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาในชนบทส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นเรียนไม่มากนัก จึงไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องจำนวนนักเรียนกับสถานที่ที่ใช้ในการเรียนการสอน แต่อย่างไรก็ตามยังมีครูผู้สอนบางส่วนที่มีปัญหาสถานที่ไม่เพียงพอ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงคำตอบของผู้บริหารพบว่า ผู้บริหารมีปัญหาระหว่างความเพียงพอของสถานที่ การติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการในท้องถิ่น และความร่วมมือของผู้นำและกรรมการหมู่บ้าน อยู่ในระดับน้อย เรื่องที่ผู้บริหารมีปัญหาลู่อยู่ในระดับมากคือ

เรื่องงบประมาณในการปรับปรุงสถานที่ สาเหตุเนื่องมาจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับการปรับปรุงสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน เพราะการเรียนการสอนในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ผู้เรียนจะต้องได้ปฏิบัติจริง สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2524:13-16) ได้กล่าวว่า การที่นักเรียนได้มีโอกาสฝึกงานด้วยตัวเองนั้นจะทำให้เกิดจินตสัมผัสที่ดีในการทำงานต่อไปในอนาคต และเกิดเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สุจริตทุกชนิด นอกจากนี้มีปัญห่อื่นๆ ที่พบอีกคือ สภาพความเป็นอยู่ และอาชีพของชาวบ้านทำให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนน้อย

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขจากครูผู้สอนและผู้บริหารที่พบมากคือ โรงเรียนควรได้รับงบประมาณพิเศษให้เหมาะกับงานที่เลือกสอน ทาวิธีการปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับการทำการเกษตร อบรมและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนมีความศรัทธาและเห็นความสำคัญของโครงการ กศ.พช.

3.5 ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดเวลาในการเรียนการสอน โดยเฉลี่ยครูประสบปัญหาในด้านนี้บ่อยทุกเรื่อง แต่เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดเรียงลำดับตามความสำคัญของปัญหาแล้วพบ เรื่องที่เป็นปัญหาสำคัญของครูผู้สอนคือ พื้นฐานความรู้ความสามารถของนักเรียนต่างกัน ($X=2.40$) ทำให้เป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งอาจจะแก้ไขได้โดยการจัดแบบศูนย์การเรียน แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อให้นักเรียนฝึกปฏิบัติงานตามที่ตนเองสนใจ ซึ่งนอกจากจะได้ให้นักเรียนเรียนรู้ตามความสามารถและความสนใจแล้วยังทำให้ผู้เรียนทำงานได้ดี และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานด้วย ปัญหาลำดับต่อมาคือ ปัญหาการส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับและผลงานออกไปเผยแพร่หรือจำหน่าย ($X=2.39$) เนื่องจาก ผลงานของนักเรียนยังไม่สมบูรณ์ พร้อมทั้งจะนำมาเผยแพร่หรือจำหน่ายได้ เพราะเป็นผลงานจากการฝึกหัด นักเรียนมีความรู้ความชำนาญไม่มากพอ ซึ่งในเรื่องนี้เกี่ยวเนื่องมาจากข้อมูลของผู้บริหารที่บอกว่า มีครูที่มีความรู้ความชำนาญในงานอาชีพที่เลือกสอนไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นปัญหามาก ($X=2.59$) สำหรับผู้บริหาร จากปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ ทางโครงการ กศ.พช. ได้ให้คำแนะนำไว้ในเรื่องเทคนิคการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. กระทรวงศึกษาธิการ (สพช.7/2529:26) ไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชีพควรจัดในรูปแบบของการสาธิต คำนึงถึงปริมาณที่จะทำไม่ควรให้มากนัก ไม่ควรทำกิจกรรมหลายอย่าง งานที่ทำได้ต้องไม่ยากนัก เป็นงานที่ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมได้ และมีผลทางด้านการศึกษาสัมพันธ์และเศรษฐกิจ ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับเทคนิคการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. โดยการศึกษาเอกสารต่างๆ ให้เข้าใจ เพื่อให้การสนับสนุนการใช้หลักสูตรของครูผู้

สอนอย่างถูกต้อง ดังที่ สงัด อุทรานันท์ (2527:273-275) ใ้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรดังนี้

1. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่โรงเรียนใช้อย่างชัดเจน
2. ให้บริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนชนิดต่างๆ แก่ครู
3. ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
4. กระตุ้นและส่งเสริมครูในการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง เช่น การจัดอบรมหรือสัมมนา
5. ให้กำลังใจและบารุงขวัญแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาความรู้ความชำนาญในงานอาชีพที่เลือกสอน ($X=2.30$) ครูผู้สอนมีปัญหานี้มากเป็นลำดับที่ 3 ของปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนจบสายอาชีพศึกษามาโดยตรง จึงทำให้เกิดปัญหานี้ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการ กศ.พช. (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529:36) ได้พบว่า ครูขาดความรู้และประสบการณ์ด้านวิชาชีพทางอย่างที่เป็นต่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนนั้นๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขจากผู้บริหารในการให้ความรู้ และสนับสนุนการแสวงหาความรู้ในวิชาชีพต่างๆ

ปัญหาความเพียงพอของคาบเวลาในการสอน และเวลาที่ครูต้องการใช้ในการเตรียมการสอน เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของปัญหาพบว่า ปัญหานี้มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 ($X > 2$) ซึ่งก็ยังเป็นปัญหาที่ยังต้องการการแก้ไขอยู่

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขที่พบคือ แก้ไขเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม ครูควรมีเวลาว่างสำหรับเตรียมการสอนอย่างเพียงพอ จัดให้มีบุคลากรเฉพาะของโครงการ กศ.พช.

3.6 ปัญหาการใช้เทคนิคและวิธีสอน โดยเฉลี่ยครูประสบปัญหาด้านนี้้อยู่ทุกเรื่องคือ ความถนัดของครูในเทคนิคและวิธีสอนต่างๆ และความถนัดของครูในงานอาชีพที่เลือกสอน เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของเทคนิควิธีสอนแต่ละแบบตามลำดับที่ผู้สอนให้ความสำคัญของปัญหา พบว่า ครูผู้สอนมีปัญหามากในเรื่องการสอนด้วยวิธีปฏิบัติจริง ($X=2.01$) จากปัญหานี้แสดงให้เห็นว่า ครูใช้วิธีสอนโดยการปฏิบัติจริงมาก ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. (กระทรวงศึกษาธิการ สปช.7/2529:1) ที่ว่าโครงการ กศ.พช. เป็นโครงการที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยเน้นการปฏิบัติจริงตามสภาพท้องถิ่นให้มากที่สุด เหตุที่ครูผู้สอนมี

ปัญหาเกี่ยวกับการสอนด้วยการปฏิบัติจริง เนื่องจากครูผู้สอนไม่มีความถนัดในงานอาชีพที่เลือกสอน เพราะจากการสอบถามครูผู้สอนในเรื่องความถนัดในงานอาชีพที่เลือกสอน ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ย 2.02 ถึงแม้จะมีน้ำหนักของปัญหาอยู่ในระดับน้อย แต่ก็ยังเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข วิธีการแก้ไขอาจทำได้โดยใช้วีดิโอเทปในการช่วยครูสอน เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 ข:191) ได้เสนอแนะแนวทางไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนสามารถพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ เพื่อให้เกิดความมั่นใจที่จะสอนงานนั้นๆ ได้โดยการส่งครูไปอบรมระยะสั้น 3-5 วัน ในวิทยาลัยครูหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่อยู่ใกล้ๆ โดยขอความร่วมมือจากหัวหน้าสถานศึกษานั้นๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยนี้

1. ครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ควรได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการฝึกวิชาชีพที่จำเป็นสำหรับท้องถิ่น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนไม่มีความถนัดในงานอาชีพต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น และจัดหาสื่อการสอนที่ช่วยให้ครูสอนได้ด้วยความมั่นใจ เช่น วีดิโอเทป สไลด์ ที่เกี่ยวกับงานอาชีพในท้องถิ่น
2. โรงเรียนควรรักษาบริการการใช้เอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรและเอกสารหนังสือที่เกี่ยวกับงานอาชีพต่างๆ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. การจัดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ควรจัดให้อย่างค้ำเนื่องอย่างน้อยประมาณ 3 ปี เพื่อให้โรงเรียนสามารถพึ่งตัวเองได้ต่อไป
4. การดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ควรได้รับการนิเทศอย่างค้ำเนื่องมาจากศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และเจ้าหน้าที่จากโครงการ กศ.พช.
5. การจัดครูเข้าสอนควรพิจารณาปริมาณงาน ไม่ควรให้ครูผู้สอนรับผิดชอบชั่วโมงสอนมากเกินไปจนไม่มีเวลาค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาการสอน
6. การจัดครูให้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพควรพิจารณาเป็นพิเศษในค้ำเนื่องความรับผิดชอบค้ำงาน ความถนัด และมีทัศนคติที่ดีค้ำงานอาชีพ และที่พักของผู้สอนควรอยู่ในบริเวณโรงเรียน หรือบริเวณใกล้เคียง เพื่อสามารถดูแลเอาใจใส่ค้ำงานที่ต้องปฏิบัติอย่างค้ำเนื่องได้

7. โรงเรียนควรมีการประสานงาน ให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรม
ต่างๆ และจัดกิจกรรมที่เป็นที่สนใจของชุมชน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ชุมชนได้
รู้จักและเข้าใจการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มภาระงานและพื้นฐานอาชีพของ
โรงเรียนที่จัดกิจกรรมที่เน้นในโครงการ กศ.พช. เพื่อนำมาปรับใช้กับการจัดกิจกรรมใน
โรงเรียนทั่วไปในโครงการ กศ.พช.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย